

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Resultaten Onderzoek zwerfstroom Ooltgensplaat

Geachte Statenleden,

Met deze brief willen wij u informeren over het vervolgproces en de uitkomsten van de onderzoeken die zijn gedaan naar mogelijke aanwezigheid van zwerfstroom op twee melkveehouderijen op Goeree-Overflakkee. Ook is gekeken of het mogelijk is om, indien er sprake is van zwerfstroomproblematiek, een bron aan te wijzen. Deze metingen zijn ter controle voorgelegd aan verschillende onafhankelijk experts (hoogleraren en kennisinstelling DNV) op het vlak van elektromagnetische velden en zwerfstroom. De analyses zijn vervolgens toegevoegd aan de rapportages. Helaas blijkt na oplevering van alle rapporten en analyses geen duidelijke oorzaak van de problemen aan te wijzen voor de problemen waar de twee ondernemingen mee kampen. Hier is een uitgebreid multidisciplinair onderzoek voor nodig.

Aanleiding onderzoek

Begin 2024 heeft melkveehouder A contact opgenomen met de gemeente Goeree-Overflakkee en de Provincie Zuid-Holland. Dit vanwege de aanhoudende problemen op zijn onderneming. Hij vermoedt dat de oorzaak zwerfstroom is, afkomstig van nabijgelegen energie-infrastructuur, zoals windturbines, een batterijopslag, de rioolwaterzuivering of het middenspanningsnet. Melkveehouder B; een geitenhouderij in de omgeving meldde later met vergelijkbare problematiek te maken te hebben. De problemen bij het vee bestonden onder andere uit:

- Niet willen drinken
- Niet willen liggen
- Klauw problemen
- Hoog sterftecijfer jongvee

Ook meldt melkveehouder A dat dat de bewoners van de boerderij gezondheidsproblemen ervaren. De bekende problematiek¹ van zwerfstroom komt overeen met de klachten op beide bedrijven. Daarom hebben we deze casus samen met de gemeente Goeree-Overflakkee aanhangig gemaakt bij KGG, Stedin, Deltawind, Waterschap Hollandse Delta.

¹ Zie de genoemde rapporten in de voetnoten van bijlage C

De afgelopen jaren probeerden de ondernemers zelf meer duidelijkheid te krijgen. Volgens de beide ondernemers hebben zij in de voorgaande jaren aan bedrijven om hulp gevraagd om dit probleem vanuit verschillende invalshoeken te onderzoeken. Een van deze adviseurs is de Adviseur C. Voor melkveehouder A heeft hij een onderzoeksrapport opgeleverd.

Het onderzoek van Adviseur C bood voor overheden om te kunnen handelen nog onvoldoende houvast om tot conclusies te komen. Hoewel het nader onderzoeken van deze casus niet tot de formele rol van de gemeente, de provincie en het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) behoort, zagen de betrokken partijen dat op dit vlak sprake is van een lacune in kennis en mandaat.

De provincie Zuid-Holland en de gemeente Goeree-Overflakkee hebben regelmatig contact gehad met beide veehouders. Wij constateerden dat door de complexiteit van de problemen de beide veehouders er niet in slaagden verder te komen in hun zoektocht naar een oorzaak.

Onderzoek

In oktober 2024 hebben wij besloten om, aanvullend op de metingen die door adviseur C voor melkveehouder A zijn uitgevoerd, aanvullend onderzoek uit te laten voeren. Hiertoe hebben wij het bedrijf Van der Heide Inspectie bv opdracht gegeven om metingen uit te voeren en op basis van deze metingen vast te stellen of er sprake is van zwervstroom op deze bedrijven. Tijdens dit onderzoek is ook de relatie met omliggende energie infrastructuur in beeld gebracht door installaties in samenwerking met de eigenaren aan of uit te schakelen tijdens de metingen. De resultaten van dit onderzoek zijn te vinden in het bijgevoegde rapport. Zie bijlage 'A'.

DNV (voorheen KEMA Keur) is door PZH betrokken om de onafhankelijkheid van het onderzoek te waarborgen en dit onderzoek te voorzien van conclusies en aanbevelingen. DNV heeft hierover een memo opgesteld. Zie bijlage 'B'

Op verzoek van de betrokken ondernemers, zijn bij dit onderzoek twee hoogleraren aangehaakt van de universiteit van Twente en Gent (gespecialiseerd in zwervstroom en elektromagnetische velden) om deze uitkomsten te reviewen.

In november 2024 zijn de metingen door onderzoeksbureau Van der Heide uitgevoerd. Op 24 januari 2025 zijn het concept-rapport en de conclusies op basis van zowel het rapport van adviseur C en de uitgevoerde metingen besproken.

Naast de opstellers van de meetrapporten waren bij dit gesprek de drie experts (hoogleraren en kennisinstelling DNV), de melkveehouders, provincie Zuid-Holland en gemeente Goeree-Overflakkee betrokken.

Van der Heide inspectie b.v. heeft een onderzoek gedaan om de eerdere conclusies van adviseur C te staven. De onderzoeksopzet is vooraf gedeeld met de experts die ook betrokken zijn bij de uiteindelijke bespreking van het rapport en op hun aangeven aangepast. Er is op een aantal punten in en buiten de stal gemeten of daar zwervstroom waargenomen kon worden. Op de (uitvoering van) beide onderzoeken hebben de experts een aantal punten van kritiek aangegeven.

Deze zijn te vinden onder bijlage C en D. Dit leidde tot gezamenlijke conclusies die hieronder en in bijlage E te vinden zijn.

Alle aanwezige partijen d.d. 24 januari 2025, onderschrijven de onderstaande conclusies:

1. Er is sprake van onverklaarbare gebeurtenissen en vergelijkbare problemen op twee verschillende bedrijven.
2. Het voorkomen van de problematiek op twee losse locaties, maar in nabijheid van elkaar doet vermoeden dat er sprake is van bedrijfsoverstijgende oorzaken.
3. De uitgevoerde metingen geven geen duidelijke indicatie van de oorzaak van de problematiek.
4. Deze problematiek komt overeen met andere bekende gevallen van zwervstroom.
5. Met verdere elektrificatie neemt het belang om vraagstuk van zwervstroom uit de diepen toe.
6. Er is op dit moment geen eenduidige oorzaak van de problematiek aan te wijzen.
Er is multidisciplinair onderzoek nodig op het gebied van:
 - Diergeneeskunde
 - Gedrag van dieren
 - Elektrotechniek
 - En eventuele andere factoren

Tijdens het overleg zijn de volgende vervolgstappen afgesproken:

1. De hierboven opgestelde conclusies worden afgestemd met de aanwezigen en vervolgens deelbaar gemaakt. Deze worden ook met de partijen gedeeld die indirect betrokken zijn bij deze casussen. Waaronder de eigenaren van elektrische installaties in de directe nabijheid, de NVWA, DCMR en andere belanghebbenden die belang hebben bij de uitkomst.
2. De beide (melk)veehouders gaan op hun eigen bedrijf aan de slag met de in het rapport van Van der Heide en de door DNV gedane aanbevelingen.
3. Alle partijen zetten zich in om te komen tot een multidisciplinair onderzoek. Geen van de partijen aan tafel is in staat om dit zelfstandig op te pakken.

Punt 3 van deze conclusie is voor GS de aanleiding om dit onderzoek over te dragen aan de daarvoor verantwoordelijke minister van Infrastructuur en Water, Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en van Klimaat en Groene Groei (KGG). De overheden en uitvoeringsinstanties, die voor delen van dit onderzoek wel bevoegd zijn, krijgen hiervan een brief dan wel een afschrift. Dat zijn:

- Minister Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
- Minister Landbouw Voedselzekerheid Visserij en Natuur (LVVN)
- Staatssecretaris van Infrastructuur & Waterstaat, (I&W)

Een afschrift aan :

- Inspectiedienst Leefomgeving en transport (ILG),
- Nederlandse voedsel en water autoriteit. (NVWA)
- Rijksinstituut voor volksgezondheid en Milieu (RIVM)

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen:

Bijlage A Project 1346735 2024 van Van der Heide inspecties b.v.

Bijlage B Memo DNV aan Prov. Zuid-Holland - 31-1-2025

Bijlage C 20250201 Brief Betr. casus Ooltgensplaat van Universiteit van Twente

Bijlage D Rapport Ooltgensplaat van Universiteit van Gent

Bijlage E GS-brief Minister Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening(VRO)

Bijlage F GS-brief Minister Landbouw Visserij, Voedselveiligheid en Natuur (LVVN)

Bijlage G GS-brief Staatssecretaris van I&W, (ILG)